

VIEŠOJO INTERESO GYNIMAS: praktika ir problemos

ROMUALDAS DRAKŠAS

ADVOKATŲ KONTOROS
„TARK GRUNTE SUTKIENE“ ADVOKATAS,
MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO TEISĖS FAKULTETO PROFESORIUS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ DAKTARAS

Paskutiniu metu žiniasklaidoje ne kartą skambėjo informacija apie bylas, kai prokuroras, gindamas viešąjį interesą, kreipėsi į teismą. Viena iš ilgiausiai trukusių, padalijusi visuomenę į dvi stovyklas ir žiniasklaidoje įvairiausiai interpretuota byla – „nelegalios“ statybos Kuršių nerijoje. Tai tik viena garsi byla. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros duomenimis, per 2011 metus apygardų

prokuratūros gavo net 15 pareiškimų, kuriuose buvo keliamos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos problemos: Vilniaus apygardos prokuratūroje – 5, Kauno apygardos prokuratūroje – 7, Klaipėdos apygardos prokuratūroje – 3. Kreiptis į prokuratūrą dėl viešojo intereso gynimo turi teisę valstybės institucijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys. Tačiau ar visada dėl viešojo intereso gynimo pagrįstai ir laiku kreipiamasi į šią instituciją. Ne paslaptis, kad šio intereso gynimas teismuose dažnai trunka ne vienerius metus dėl pareiškimuose išdėstytų aplinkybių tyrimo, visų reikalingų duomenų surinkimo, teisės aktų, reglamentuojančių ginčo teisinius santykius, analizės ir kt. priežasčių. Todėl ilgąs bylų, kurios, pavyzdžiui, susijusios su statybomis teritorijose, įtrauktose į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, žemės sklypų, esančių teritorijose, įrašytose į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, privatizavimo teisėtumu, detaliųjų planų teisėtumu ir pan., nagrinėjimo procesas gali atsilipti ne vienam ar keliems privatiems investuotojams, bet lemti visai valstybei svarbių projektų įgyvendinimą ir galimus milijoninius nuostolius. Antai minėtoje botelių byloje buvo daug diskutuojama ne apie teismo sprendimo vykdymą (Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2010 m. balandį įpareigojo įmonę „Sabonio klubas ir partneriai“ per pusę metų nugriauti 14 neteisėtai pastatytų botelių), bet

apie valstybės ir savininkų kompromisus. Šių metų sausio mėn. pradžioje įvykusiame Vyriausybės pasitarime buvo nuspręsta, kad galutinį žodį dėl botelių tars Kuršių nerijos tvarkymo planą rengiantys specialistai. Vyriausybės atstovų nuomone, nugriovus pastatus investuotojų patirtą žalą turėtų kompensuoti valstybė, o tai – dešimtys milijonų litų. Kokio rango valdininkai suklydo, kad valstybė iš mokesčių mokėtojų pinigų ryžtasi mokėti savininkams kompensacijas?

Kas gali užtikrinti, kad nekils panašių situacijų, kai valstybė sieks įgyvendinti atominės elektrinės arba elektros jungties tarp Lietuvos ir Švedijos projektą ir reikės išpirkti valdininkų „apdairiai“ įsigytus privačius sklypus? Suprantama, prokuratūra pradės ginti viešąjį interesą prieš šių sklypų savininkus dėl jų dokumentacijoje, darytoje prieš daugelį metų, netikslumų ar neatitikčių. Bet ar tokie teismo procesai, pradėti vienos iš valstybės institucijų (pavyzdžiui, prokuratūros), iš esmės nepakenks pačiai valstybei? Toks procesas trukėtų gana ilgai ir stabdytų viso tarptautinio projekto įgyvendinimą, o tai nulemtų, kad tokiems projektams įgyvendinti valstybės gautas lėšas reikėtų grąžinti į Europos Sąjungos fondus.

Be abejo, daugeliu atvejų viešasis interesas, kurį gina prokuroras, yra *a priori* įteisintas įstatymais. Tačiau teisminis pradėtų bylų nagrinėjimas rodo, kad pati viešojo intereso gynimo tema yra susijusi su daugeliu iki šiol neatsakytų kontroversiškų klausimų. Juo labiau kad ginti viešąjį interesą ir kreiptis į teismą su pareiškimu gali ne tik prokuratūra, bet ir administravimo subjektai, valstybės institucijos, įstaigos, organizacijos, tarnybos ar netgi fiziniai asmenys.

Reikia pabrėžti, kad prokuroro pareiga ginti viešąjį interesą įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 118 straipsnio 2 dalyje, nustatančioje, jog prokuroras įstatyme nustatytais atvejais gina asmens, visuomenės ir valstybės teises bei teisėtus interesus. Prokurorų įgaliojimai ginant viešąjį interesą nustatyti Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatyme. Pagal įsigaliojusį

nuo 2012 m. sausio 1 d. naujos redakcijos prokuratūros įstatymo (priimtas 2011 m. birželio 30 d.) 19 straipsnio 1 dalį prokurorai gina viešąjį interesą, kai nustato teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamas asmens, visuomenės, valstybės teisės ir teisėti interesai, ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu, o valstybės ar savivaldybių institucijos, kurių veiklos srities buvo padarytas teisės aktų pažeidimas, nesiėmė priemonių jam pašalinti, arba kai tokios kompetentingos institucijos nėra. Šio straipsnio 5 dalyje įtvirtinta nuostata, kad prokurorai Baudžiamojo proceso kodekso nustatytais atvejais gali nutarimu netgi reikalauti pradėti baudžiamąjį procesą. Administracinių bylų teisenos įstatymo 56 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatoma, kad tais atvejais, kai prokuroras, administravimo subjektai, valstybės institucijos ar kiti asmenys įstatymų nustatytais atvejais kreipiasi į teismą su pareiškimu, kad būtų apgintas viešasis interesas, šie subjektai turi bylos šalies teises ir pareigas.

Taigi, neginčijant prokuroro ar kitų nurodytų asmenų teisių ir pareigų kreiptis į teismą su pareiškimu ginant viešąjį interesą, negalima nutylėti tokių bylų nagrinėjimo metu (ir paskui) atsirandančių praktinių problemų. Visų pirma, kas gi yra viešasis interesas (aiški jo samprata), kokie yra viešojo intereso gynimo senaties terminai? Ar tokiais atvejais nepažeidžiami asmenų, teisėtai įsigijusių pastatus arba žemės sklypus, lūkesčiai, teisinis tikrumas ir saugumas?

Viešojo intereso sąvokos neapibrėžtumas

Dažniausiai viešasis interesas apibrėžiamas kaip valstybės pripažintas ir teisės ginamas visuomeninis interesas. Tačiau nei teisės teorijoje, nei praktikoje nėra aiškiai nustatyta, koks visuomeninis interesas yra pripažįstamas prioritetiniu ir gali būti įvardijamas viešuoju interesu, taip pat kaip toks interesas turėtų būti nustatytas konkrečioje byloje. Vien tai, kad įstatymų leidėjas teisės aktuose vartoja skirtingus terminus, pavyzdžiui,

valstybinis interesas, visuomeninis interesas, Lietuvos Respublikos interesas, parodo, kad nėra bendro teisinio suvokimo, kas tai yra viešasis interesas ir ką jis apima. Administracinės teisės teorijoje padėtis pateikiant viešojo intereso sampratą yra ne ką geresnė. Štai, remiantis Diana Korsakaite, valstybinio reguliavimo kontekste viešasis interesas yra: „visa apimantis, normatyvinis, konservatyvus ir visiems lygiai taikomas instrumentas, abstrakčiomis normomis sudarantis geresnes sąlygas kiekvienam siekti savų interesų, panaudojant turimas žinias ir savo gebėjimus.“ Nesunku pastebėti, kad toks apibūdinimas teismų praktikai absoliučiai nieko nepasako apie viešąjį interesą ir nepadaeda jo suvokti. Dalis mokslininkų skiria *viešąjį interesą ir lokalų viešąjį interesą*. Pasak jų, viešasis interesas – interesas, kurį pažeidus būtų pažeistos ir valstybės, ir įvairių asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai, o *lokalus viešasis interesas* – savivaldybių tenkinami viešieji interesai, t. y. visų administracinio vieneto gyventojų ar jų dalies interesai, kuriuos tenkinti savivaldybės įpareigotos, atlikdamos konstituciškai ir įstatymiškai apibrėžtas funkcijas. Yra ir tokių autorių, kurie teigia, kad apskritai reikėtų atsisakyti atskirai kalbėti apie bendrąjį (viešąjį) ir privatų interesus, jų gynybą, o nagrinėti problemą kaip *bendrojo ir privataus interesų vienybę* ir taip išvengti judėjimo nuo vieno kraštutinumo prie kito. Jų nuomone, privatus ir bendrasis interesas nėra sudėti skirtinguose stalčiuose. Jie egzistuoja kaip neatskiriama dvejų priešybių vienovė, ir tik veikdamos kartu, viena kitą papildydamos ir sustiprindamos, kuria gyvatingą žmonių gyvenimą ir sugyvenimą. Ne veltui R. Jheringas yra rašęs: „Kas gina savo teisę, tas gina teisę apskritai.“ Kitai sakant, kas gina savo privatų interesą, tas gina ir bendrąjį, nes neleidžia tam „kitam“ naudotis teisėmis nevykdant savųjų pareigų. Šiuo požiūriu prokuroras gali ginti bendrąjį interesą ir tada, kai jis gina privatų interesą. Pasak prof. A. Vaišvilos, padėdamas asmeniui ginti savo privatų interesą, jis gina teisę apskritai, gina jos viršenybę kaip vieną

iš svarbiausių bendrojo intereso apraiškų. Atskyrus bendrąjį interesą nuo privataus, abu šie interesai tampa nepažinūs.

Paminėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą apibrėžė viešąjį interesą kaip pamatinę visuomenės vertybę. Pavyzdžiui, dar 1997 m. gegužės 6 d. nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos valdininkų įstatymo 16 straipsnio pirmosios dalies 2 punkto atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ konstatavo, kad „Viešojo intereso, kaip valstybės pripažinto ir teisės ginamo visuomeninio intereso, įgyvendinimas yra viena iš svarbiausių pačios visuomenės egzistavimo ir raidos sąlygų. Tačiau pažymint, jog viešasis interesas valstybės valdymo tarnybos santykiuose yra dominuojantis, reikia atsižvelgti į tai, kad socialiniu požiūriu tiek viešasis interesas, tiek asmens teisės į nuosavybę yra konstitucinės vertybės. Todėl kai šios vertybės valstybės tarnybos santykiuose susiduria ir tenkinant viešąjį interesą yra ribojamos asmens turtinės teisės, nepakanka pripažinti vien turtinių teisių ribojimų galimybę. Svarbu įvertinti ir tai, koku mastu šie ribojimai daro poveikį pirmiau nurodytoms vertybėms. Kitaip tariant, būtina atsižvelgti į pačių ribojimų pobūdį bei mastą ir šiuo požiūriu įvertinti jų pagrįstumą“. Konstitucinis Teismas 2005 m. gegužės 13 d. nutarime yra pabrėžęs, kad viešuoju interesu pripažįstamos tik pamatinės visuomenės vertybės, kurias įtvirtina, saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija, ir tai, kas yra objektyviai reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai. Kartu atkreiptas dėmesys, kad viešasis interesas nėra statiškas, jis – dinamiškas ir kinta. Taigi Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje taip pat nėra griežtai apibrėžtos viešojo intereso sąvokos.

Kaipgi viešąjį interesą supranta teismų praktika? Čia dažniausia atkartojamos Konstitucinio Teismo nuostatos ir nurodoma, kad tai pamatinės visuomenės vertybės, taip pat teisingas ir vienodas teisės normų taikymas ir aiškinimas. Antai Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2004 m. sausio 23 d., 2005 m. lapkričio 23 d., 2008 m. liepos 25 d. nutartyse yra pažymėjęs, kad viešasis interesas, taikant Administracinių bylų teisenos įstatymą, turėtų būti suvokiamas kaip tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai. Šis teismas dar kartą pabrėžia Konstitucinio Teismo nuostatą, kad viešuoju interesu laikytinas ne bet koks teisėtas asmens ar grupės asmenų interesas, o tik toks, kuris atspindi ir išreiškia pamatinės visuomenės vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija. Kartu atkreipia dėmesį į tai, kad jokio išankstinio, baigtinio ar pavyzdinio sąrašo, kuriame būtų išvardytos visos vertybės, laikytinos viešuoju interesu, nėra ir negali būti. Viešasis interesas yra dinamiškas ir kintantis. Be jokios abejonės, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo viešajam interesui apibūdinti vartojami žodžiai – reikšminga, reikalinga, vertinga – yra vertinamieji požymiai, kurių interpretavimas priklauso nuo daugelio aplinkybių, nes kas vienam atrodo reikšminga, kitam pasirodys visiškai neverta dėmesio. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje viešuoju interesu paprastai pripažįstami žemės reformos tikslai, mokesčių surinkimas, aplinkos apsauga ir teritorijų planavimas. Tokia Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pozicija šiek tiek palengvina užduotį žemesnės instancijos

administraciniams teismams, sprendžiantiems konkrečiose bylose viešojo intereso klausimą, tačiau galutinį sprendimą, ar konkreti situacija yra viešojo intereso gynimas, priima bylą nagrinėjantis teisėjas vadovaudamasis tik asmeniniais įsitikinimais, susiformavusiais tiek iš asmeninės gyvenimo patirties, tiek vertinant teismų praktiką. Galima net daryti prielaidą, kad, būdamas liberaliosios ekonomikos šalininkas, teisėjas galėtų palaikyti Laisvosios rinkos instituto nuomonę, kad viešuoju interesu yra ir bendrovių interesas. Tinkamai argumentavus, tokia nuomone gali virsti ir teismų praktika.

Taigi viešojo intereso sampratos neapibrėžtumai yra ta problema, kuri vertinama ir analizuojama kiekvienoje konkrečioje byloje, ir tinkamas jos turinio atskleidimas teisme bylos nagrinėjimo metu gali tiek paneigti, tiek patvirtinti prokuratūros ar kitų subjektų teisę ginti pasirinktą viešąjį interesą.

Ar viešojo intereso gynimas turi senaties terminus?

Teisinių santykių atsiradimas, pasikeitimas ar nutrūkimas paprastai yra siejamas su tam tikrais terminais. Laiko tėkmė yra objektyvus procesas. Kadangi teisėje terminas yra laikomas juridiniu faktu, kuris atsiranda arba išnyksta be žmogaus valios, todėl senaties termino nustatymas yra ypač aktualus tam tikrų kategorijų bylose, kuriose nagrinėjamas viešojo intereso gynimas.

Tarp tokių galima išskirti atvejus, kai prokuratūra (ar kitos institucijos), gindamos viešąjį interesą, ginčija jau daugelį metų pastatytą ir teisiškai įregistruotą pastatų statybos leidimų teisėtumą. Paprastai tokius pastatus jau būna įsigiję kiti asmenys (sąžiningi įgijėjai), kurie neinformuoti apie statybų įteisinimo „brūzgynus“ ir miglotai žino ginčijamo statybos leidimo išdavimo istoriją. Būtent tokiose bylose dažnai kyla diskusijų dėl teisės aktų nustatytų senaties terminų pažeidimo. Ši problema ypač ryški tais atvejais, kai administracinių ir kitų teisės pažeidimų senaties terminai yra seniai pasibaigę, o prokuratūra ima ginti viešąjį interesą pažeisdama naujų savininkų teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principus. Būtent šie principai yra konstitucinio teisinės valstybės principo elementai, kurie, be kita ko, privalo užtikrinti asmens įgytų teisių apsaugą, t. y. asmenys turi teisę pagrįstai tikėtis, kad jų pagal galiojančius įstatymus ar kitus teisės aktus įgytos teisės bus išlaikytos nustatytą laiką ir galės būti iš tikrųjų įgyvendinamos.

Štai Klaipėdos apygardos administracinis teismas 2011 m. vasario 19 d., remdamasis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. liepos 25 d. nutartimi, konstatavo: „Teisinės valstybės principas reikalauja, kad būtų užtikrinamas teisinių santykių stabilumas. Toks stabilumas nebūtų užtikrintas, jei teisinių santykių subjektai neribotą laiką negalėtų būti tikri, ar dėl jų atžvilgiu priimtų administracinių aktų nebus inicijuojamas viešojo intereso gynimo procesas teisme. Todėl teismas, įvertinęs ginamų vertybių ir poreikio užtikrinti teisinių santykių stabilumą, pusiausvyrą, gali atsakyti ginti viešąjį interesą net ir tais atvejais, kai prokuroras, nors ir nepraleido vieno mėnesio termino kreiptis į teismą (skaičiuojant nuo to momento, kai surinkti ar turėjo būti surinkti duomenys apie viešojo intereso pažeidimą), tačiau yra praėjęs nepateisinamai ilgas terminas nuo

atitinkamų teisės aktų priėmimo ir teisinių santykių atsiradimo momento“. Taigi Klaipėdos apygardos administracinis teismas nusprendė, kad septynerių metų terminas, praėjęs nuo Neringos savivaldybės tarybos sprendimo, kuriuo buvo patvirtintas Preilos teritorijos detalusis planas ir Preiloje esančio uosto sklypo detalusis planas, iki Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (kurios specialistai visą tą laiką žinojo apie patvirtinto detaliojo plano neatitiktį teisės aktų reikalavimams) kreipimosi į prokuratūrą dėl viešojo intereso gynimo inicijavimo, yra nepateisinamai ilgas. Išdėstyti teismo argumentai visiškai pagrįsti ir aiškūs. Akivaizdu, kad valdininkų ryžtas ginti viešąjį interesą užtruko per ilgai. Reikia manyti, jog šis teismas atsižvelgė ir į tai, kad tokiose ir panašiose bylose patenkinus prokuroro ar kito subjekto prašymą, kurį jis pateikia gindamas viešąjį interesą (nors teismo sprendimas iš esmės būtų susijęs tik vieno ar kelių fizinių asmenų (pastato savininkų) interesais), būtų sukurtas teismo precedentas, leidžiantis valdininkams nepaisyti įstatymais įtvirtintų nuostatų, o jų padarytas klaidas būtų galima taisyti ir po daugelio metų. Taigi Klaipėdos apygardos administracinis teismas iš esmės gynė konstitucinį teisinės valstybės principą, kuris reikalauja užtikrinti tiek juridinio, tiek fizinio asmens teisinį tikrumą ir teisinį saugumą, paisyti jų teisėtų lūkesčių, būtinumą užtikrinti asmenų, kurie paklūsta teisei, laikosi įstatymų reikalavimų, pasitikėjimą valstybe ir teise.

Deja, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. sausio 19 d. nutartyje su tokiais žemesnio teismo argumentais nesutiko ir, iš dalies keisdamas savo ankstesnę praktiką, nurodė, kad įstatymų leidėjas poreikį užtikrinti teisinių santykių stabilumą sieja su bendruoju 10 metų ieškinio senaties terminu, numatytu Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.125 straipsnio 1 dalyje. Viena vertus, tokia teismo argumentacija parodo, kad teismų praktikoje pakankamai gerai suvokiama, jog bylose, kuriose ginamas viešasis interesas, dėl teisės aktų reikalavimų pažeidimo taip pat būtina nustatyti senaties terminus. Kita vertus, šio teismo pozicija yra kritikuotina.

Štai Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 95 straipsnio 1 dalyje numatytas trejų metų apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas, kai padaromas baudžiamasis nusizengimas, ir aštuonerių metų apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminas, kai padaromas neatsargus ar nesunkus tyčinis nusikaltimas. Kaip žinoma, baudžiamoji teisė numato atsakomybę už veikas, kurios yra pavojingesnės nei tos, dėl kurių bylos nagrinėjamos administraciniuose teismuose. Pats apkaltinamasis nuosprendis ir su juos susijęs bausmės skyrimas yra *ultima ratio* priemonė įstatymo pažeidėjui. Todėl manytina, kad teisės aktų reikalavimų pažeidimo senaties terminas bylose, kuriose ginamas viešasis interesas, neturėtų būti ilgesnis nei apkaltinamojo nuosprendžio senaties terminai. Nėra aišku, kodėl Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pradžios pozicija pasirinko bendruosius ieškinio senaties terminus. Ar nebūtų teisingiau visų šalių požiūriu tokiose bylose taikyti sutrumpintą trejų metų senaties terminą, kuris taikomas reikalavimams dėl padarytos žalos atlyginimo, iš jų ir reikalavimams atlyginti žalą, atsiradusią dėl netinkamos kokybės produkcijos. Toks terminas

nepažeistų sąžiningo turto įgijėjo interesų ir atitiktų Civilinio kodekso 1.5 straipsnio nuostatą, kad civilinių teisinių santykių subjektai, įgyvendindami savo teises ir atlikdami pareigas, privalo veikti pagal teisingumo, protingumo ir sąžiningumo reikalavimus. Tokia minėto teismo pozicija taip pat derėtų su Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 95 straipsnio 1 dalyje numatytais trumpiausiais apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties terminais.

Apibendrinant galima teigti, kad teismai, nors ir suvokdami bei bandydami spręsti teisės aktų reikalavimų pažeidimo senaties termino problemą bylose, kuriose ginamas viešasis interesas, kol kas tai darė skirtingai. Todėl būtinas ne tik viešojo intereso sampratos įstatyminis reglamentavimas, bet ir nedviprasmiškas senaties terminų įtvirtinimas. Palikęs šiuos klausimus spręsti teismams savo nuožiūra, įstatymų leidėjas atvėrė kelią įvairiausių interesų grupių siekiams įgyvendinti, nes teismų sprendimai daugiausia priklausys nuo argumentų, kuriuos gali pateikti bylos šalys.

Aišku, kad dažnai dėl prokuratūros ar kitos valstybės institucijos ginamo viešojo intereso pažeidimo nemažai kaltės tenka valstybės ar savivaldos institucijų pareigūnams. Pavyzdžiui, daugelyje bylų, kai prokuratūra, gindama viešąjį interesą, ginčijo detalų planą ar statybos leidimą, investuotojas buvo kaltas tik iš dalies, todėl jo vykdytos statybos negalėjo būti priskirtos Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 2 straipsnyje nustatytai savavališkų statybų kategorijai, kai statinio ar jo dalies statyba vykdoma be galiojančio statybą leidžiančio dokumento arba turint galiojančią statybą leidžiantį dokumentą, tačiau pažeidžiant esminius statinio projekto sprendinius. Negalima neigti, kad teismų sprendimai tokiose bylose kelia naujų galvosūkių. Visų pirma, viešasis interesas priešpriešinamas privačiam asmens interesui. Kadangi viešasis interesas pažeistas dėl pareigūnų (valdininkų) kaltės, be abejo, tai suteikia investuotojui teisę kreiptis dėl kompensacijos iš valstybės biudžeto. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad žala, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Žalą, atsiradusią dėl savivaldybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti savivaldybė iš savivaldybės biudžeto nepaisydama savo darbuotojų kaltės. Ne veltui dėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 metų balandžio mėn. nutarties, kuria įmonė „Sabonio klubas ir partneriai“ buvo įpareigota nugriauti keturiolika neteisėtai pastatytų butelių, Vyriausybė siūlė sudaryti taikos sutartį. Juk pastatytų statinių vertė dar 2006 metais siekė 23 mln. litų.

Galop – tais atvejais, kai dėl pačių valdininkų padarytų klaidų ar netinkamo jų pareigų atlikimo vėliau prokuratūrai ar kitai valstybės institucijai tenka ginti viešąjį interesą, teismai, jei nuo galimo pažeidimo padarymo praėjo daugiau kaip treji metai, turėtų atsisakyti jį ginti. Neįmanoma paneigti, kad tai pakankamai ilgas laikas, per kurį gali būti ištaisytos valstybės ar savivaldos institucijų pareigūnų klaidos ir nepažeistas jų sprendimų tikrumas bei tokiais jų veiksmis sukurti teisėti asmenų lūkesčiai.